

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 79.

Sreda, 4. oktobra 1933.

Leto VIII.

Rdeča je delavska glasovnica!

Bela in modra
sta barvi naših nasprotnikov

Kaj je politika in kaj ni?

V človeški družbi ni politika je-
dro oziroma gonilna sila raznih gi-
banj. Politika je le pomočnik, s kate-
rim naj bi se dosegali razni uspehi
glede socialnih razmer. To, kar na-
vadno razumemo pod politiko, je v
povojni dobi demagogija, ki skuša
preslepiti šibkejšo sloje človeške
družbe s praznimi besedami, da je
temeljito spravi pod svojo oblast ter
jim vzame duhovno in fizično silo
za obrambo svojih interesov. V Nem-
čiji imamo najljepši zgled, kako tri-
umfira kapitalizem in kako je fašiz-
em prevaril milijone delavcev, na-
meščencev in inteligentov z dema-
goško frazo o socialni pravičnosti in
preskrbi dela za vse. Ta zgled se je
odigral pred našimi očmi; ta zgled
uči.

Politika današnje družbe te vr-
ste je zgrajena na demagogiji, ki ima
edini cilj, da zajame narodne ma-
se, potem jih pa izda s tem, da po-
zabi na svoj »socializem« ter izroči
vso oblast elementom, ki so to ob-
last potrebovali, da izkoriščani narod
ne more uveljavljati svojih socialnih
pravic.

Jasno je torej, da se mora naše
delavstvo in nameščenstvo čuvati
pred prijatelji s tako politiko. Govo-
re namreč proti politiki, izvajajo pa
politiko, ki ima namen oslabiti de-
lavske pozicije. Spraviti hočejo de-
lavstvo v odvisnost, češ, da bodo
pod protekcijo te ali one meščan-
ske stranke želi uspehe.

Seveda je tako obetanje nemo-
ralno. Ta stvar izgleda prav tako,
kakor če bi se dva moža tožila, pa
bi potem toženec rekel svojemu na-
sprotniku, pa daj pri obravnavi kar
tudi ti mene zastopati. Toživa se si-
cer, vendar ti toliko zaupam, da
boš pred sodnikom branil enako mo-
je interese.

Ali ne bi bilo to smešno? Ali bi
to sploh bilo mogoče?

Zavajati delavce in nameščence
k taki »politiki« je demagoštvo in
škodljivo za vse delavstvo in name-
ščenstvo.

Francoski ultimat Nemčiji.

Končni predlogi.

Radi večnega izmikanja Nemcev
in njihovega zavlačevanja razoro-
žitvene konference je francoski mi-
nister zunanjih poslov, Paul Bon-
cour, izročil nemškemu zunanjemu
ministru von Neurathu ultimativno
noto, na katero so se zedinili v Že-
nevi delegati Francije, Anglije in
Zedinjenih držav ameriških in ki vse-
buje te-le tri glavne točke:

1. Avtomatično kontrolo nem-
škega oboroževanja v bodočih štirih
letih, v katerih bi se pa imenovane
tri države nerazorožile.

2. Tekom štirih let bi se Nemčija
ne smela oboroževati.

3. Odgovodite konference za razo-
roževanje mora biti izključena.

Von Neurath na to noto še ni od-
govoril, ker je z letalom poletel v
Berlin k Hitlerju po navodila.

Ne tako!

Ne bojimo se poštene borbe v volitvah za občine in Delavsko zbornico.

V zadnji številki smo jasno ozna-
čili stališče zavednega delavstva in
nameščenstva v volilni borbi za po-
deželske občine, ki se vrši sedaj v
Dravski banovini. Delavstvo ima
prav mnogo interesa, da dobi v ob-
čini svojemu številu in socialnemu
položaju v družbi primerno zastop-
stvo. To je neizpodbitno dejstvo, ki
ga proletarijatu diktirajo razmere,

ki ga ne smejo ignorirati.

To mora uvideti vsakdo in s
tega stališča se mora presojati naše
napore, da dobimo vpliv v občinah.

Volilni red v občinah določa, da
dobi najmočnejša skupina pri občin-
skih volitvah v občini $\frac{2}{3}$ večino, ter
se šele preostanek glasov razdeli po
proporcijah med posamezne skupine.
Odtod izhaja, da posamezne skupine
iščejo stikov za postavitev kandi-
datnih list, misleč, da postanejo s
tem najmočnejša skupina in dobe
upravo občine v svoje roke. Mi se-
veda obsojamo take koalicije z me-
ščanskimi strankami, ker vemo, da te
potrebujejo pripravo za volitve, v ob-
činski upravi pa bodo edini v vseh
protidelavskih vprašanjih takozvani
»demokrati« in »klerikalci«, ker
predstavljajo oboji podjetniško plast
ali razred v občini. Lepe oči teh ali
onih nasprotnikov in tudi sladke be-
sede nam prav nič ne koristijo. Zah-
tevamo v občini zdravo komunalno
politiko, socialno komunalno politiko,
o kateri pa gospoda na »levi« ali
»desni« ni nikdar hotela poslušati
proletarskih predlogov. V Avstriji
na primer stoji soc. dem. stranka na
stališču, kjer gre proti premoči kle-

rikalizma in monarhističnega plem-
stva ter vojaške kamarile, da se mo-
rajo v borbi proti tej reakciji zdru-
žiti delavci in nameščenci ter mali
kmeti in obrtniki. To so skupine, ki
imajo vsaj ta skupni interes, da za-
vrnejo reakcijo in izboljšajo enako
neugoden socialni položaj. Ne more
se pa delavstvo družiti v političnimi
skupinami, ki imajo druge namene, le
ne socialno-političnih.

Pri občinskih volitvah ne gre za
»politično« demonstracijo, kakor ho-
če to nekateri dopovedovati javno-
sti in nezmislno je trditi, da se pri
občinskih volitvah rešuje državno
vprašanje. To vpraša-
nje ne spada v občinske volitve, ker
v občini gre samo za samoupravo
občine in pametno komunalno poli-
tiko, ki čim pravičnejše ustreza ob-
čanom, tudi delavcem in nameščen-
cem.

Ob sedanjem volilnem redu mo-
re delavstvo danes predvsem šteti
svoje glasove. V nekaterih občinah
dobi delavstvo tudi večino. Toda,
kjer ne dobi večine, tam bo izvajalo
kontrolno, ne da bi si dalo vezati
svobodo besed in dejanj po kakr-
šnihkoli kompromisih.

Resnica je sicer, da je občina
temeljna edinica in slika političnih
naziranj. Ali ni to zlo. Tudi državna
politika sloni na pravicah občin ter
se razvija ugodno le ob sodelovanju
občin.

Mi torej štejemo glasove; bodoč-
nost pa že še prinese priliko, ko bo
delavstvo lahko poseglo v te volitve
uspešneje. Vsaj se ura zgodovine
in razvoja ne da ustaviti

Vsem državljanom pravice in svobodo.

Resolucija k manjšinskemu vprašanju na seji Društva narodov.

Na seji Društva narodov v Ženevi
Ženevi je predlagal delegat Frangolis
(Haiti) resolucijo, v kateri zah-
teva mednarodno konvencijo, po ka-
teri naj imajo vsi prebivalci vsake dr-
žave pravico do popolne varnosti
svojega življenja in svoje svobode.
kakor tudi enakosti pred zakoni ter
enakih državljanskih in političnih
pravic brez razlike na strankarsko,
versko in plemensko pripadnost.

To je princip najčistejše tradicije
francoske revolucije, je zaključil
Frangolis svoje utemeljevanje.

V krogih Društva narodov se tu-
di razgovarjajo o tem, da bi Nemčija
morala predvsem podpirati emigran-
te, ker jih je izgnala, oziroma so
moral pobežniti, da so se rešili pred
terorjem in eventualno smrtjo.

Nemško-ruska afera.

Radi časnikarjev.

Ob priliki leipzigiškega procesa
o požigu Reichstaga je policija v
Leipzigu aretirala dva sovjetska no-
vinarja v hotelu, kjer sta stanovala,
češ, da o procesu tendenciozno po-
ročata. Radi tega je sovjetska vlada
po svojem poslaniku v Berlinu prote-
stirala pri nemški vladi in zahtevala
opravičilo za ta postopek. Nemška
vlada na ta protest sploh ni odgovo-
rila, zato je sovjetska vlada izdala
štirim nemškim novinarjem, ki se
nahajajo v Moskvi, odlok, da imajo
v treh dneh zapustiti sovjetsko ozemlje.
Pozneje jim je ta rok po-

daljšala še za dva dni, tako da so
moral odpotovati 30. septembra.
Šele sedaj se je nemška vlada zgani-
la in protestirala proti izgonu nem-
ških novinarjev in dela za ta korak
odgovorno samo sovjetsko vlado,
češ, da je bila aretacija sovjetskih
novinarjev v Leipzigu upravičena in
bi se zato sovjetska vlada ne smela
posluževati represalij. Vsekakor od-
kriva ta incident veliko porcijo
nemške oholosti, ki misli, da mora
cel svet plesati tako, kakor bodo oni
godli.

To je korporativna država!

(Iz koncentracijskega taborišča
Oranienburg.)

Fašizem in Vatikan propagirata
neko korporativno državo. Oba ima-
ta že dolgo priliko, da bi v praksi
pokazala vsaj osnovne oblike te kor-
porativne družbe. V Italiji je vsa
korporativnost v tem, da morajo bi-
ti delavci člani fašistovskih sindika-
tov. V Nemčiji ni od korporacije u-
resničene nič drugega kakor kon-
centracijska taborišča za vse, ki ne
trobijo v hitlerjevski rog. Da bo
vsakdo videl, kakšno je življenje v
»etični, korporativni državi«, za ka-
tero se poleg fašistov ogreva tudi
»Slovenec«, podajamo skrajšano po-
ročilo, ki je izšlo v nemškem tedni-
ku »Das neue Tagebuch« v Parizu.

Koncentracijsko taborišče Oranienburg

ni baš najslabše med koncentracij-
skimi taborišči Nemčije. V Sonnen-
burgu, v Kislau, na Henbergu in dru-
god, zlasti v Dachau so še mnogo
strašnejše razmere. Mogoče učinku-
je bližina Berlina, da velja to tabo-
rišče za bolj »človeško« jetnišnico
»tretje države«. Kaj pomeni po novih
nemških pojmih »človečansko«, ka-
že naslednje poročilo.

To poročilo izvira od popolnoma
zanesljivega človeka, ki se je sezna-
nil z oranienburskim taboriščem po
večtedenskem bivanju v njem. Vsak-
do bo takoj opazil, kako dobro ga
pozna.

Taborišče

leži na zemljišču pred leti ustavlje-
ne tovarne »Schering-Kahlbaum-
Werke«. Iz propadlega oddelka za
stroje — štiri velikih obokanih pro-
storov, ki so zvezani med seboj po
stranskem hodniku, so nastala pre-
nočišča internirancev. Spé na slami,
ki je nastlana po kamenitih tleh.
Skozi preluknjano streho kaplja de-
ževnica na slamo, ki se redko me-
nja: jetniki spé na gnili slami.

Blizu te bivše tovarniške dvora-
ne je štirinadstropno upravno po-
slopje; tu so stanovanja S. A.-straže,
uradni prostori in »zasliševalna so-
ba« taborskega komandanta.

Veliko dvorišče in nekaj trav-
nik, okrog in okrog ograjen z bodečo
žico, obdajata obe poslopji. V svobo-
do vodijo le velika dvojna vrata —
znotraj in zunaj stojé S. A.-straže,
oborožene s puškami. Ponoči razme-
ste straže še v »spalnici« in na stre-
hi, reflektorji osvetljujejo vse po-
slopje, da se vidi kot podnevi. Ne-
mogoče je že samo misliti na pobe-
g. Če so koga v Oranienburgu »ustre-
lili na begu«, so ga le umorili.

Na zadnji dvoriščni fronti so v
določenih razdaljah nekatere

»telovadne priprave«:

drog, escaladska stena, grič peska in
jarek — 5 m širok in 7 m globok rov,
poln umazanije; preplezati ga je tre-
ba na tankem, spolzkem deblu. Če
se kak fant od S. A.-straže dolgoča-
si, komandira nekaj internirancev k
»telovadbi«. Pred vsako zapreko se
postavijo S. A.-čuvaji, ki pomagajo z

Kdor 22. oktobra ne bo volil, je izdajalec delavskih interesov

LETOŠNJE KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

bodo posebno lepe. Med njimi bo tudi znamenita knjiga »Dialektični materializem«. — Plačajte članarino 20 Din že zdaj!

udarci in brcami, če kak jetnik ne pride čez po vseh predpisih.

Del dvorišča, 30 m² je zaznamovan z zastavicami. Ta »izolirani« prostor za judovske jetnike, ki jim je taborni komandant pod kaznijo prepovedal, da bi govorili s kakim krščanskim človekom.

Blizu latrine, ki jo obišče vsak dan nad 2.500 ljudi, so takozvani

»bunkerji«

— kazenske celice koncentracijskega taborišča. To so prejšnja stranišča, ki so jih preuredili za novi namen. So 1½ m² veliki, popolnoma temni. Jetnike, ki zagreše »upornost« ali kak drug delikt, obsodi taborni komandant na dneve in tedne »bunkerja«. Posamezne jetnike so za 14 dni skupaj zaprli v te bunkerje — 14 dni v strašno smrdečih celicah, brez luči, človek se ne more niti stegniti, samo ko mu dajo jesti, ga spuste za nekaj minut na zrak. Poslanca Heilmanna, bivšega voditelja socialdemokratskega poslanskega kluba na Pruskem, so takoj, ko so ga pripeljali v Oranienburg, zaprli v tak bunker in proti koncu avgusta so ga še vedno trpinčili. Heilmanna so tudi sicer na najstrašnejši način mučili. Tajna policija ga je poslala v Oranienburg istočasno z bivšimi voditelji berlinskega radia. Komaj so zapustili taborišče uradniki s časopisnimi fotografi in žurnalisti, ki so obiskali taborišče ob sprejemu teh prominentnih jetnikov, so brž odvedli Heilmanna na

»zasliševanje«

v upravno poslopje. Njegove bolele krike in njegovo vpitje od bolečin smo čuli po vsem dvorišču. Čez eno uro sta ga dva S. A. privlekla dol — obraz je bil ves oblit s krvjo, oči se ni videlo od zatečenosti, ki so jo povzročili udarci; mož ni mogel več stati pokoncu. V takem stanju so socialdemokratskega poslanca zaprli v »bunker«. Pri »zasliševanju« Heilmanna je bila navzoča posebna komisija iz Berlina z SS-komandantom Dalnegom na čelu. Prisostvovali so »Sturmabführer« Krüger, »Sturmabführer« Nessens, »SA-Scharführer« Ziegelsch, in Szameit, nadalje dva »Obersturmführerja« SS-standarte 6 und pet mož od »SA-Sturma« 33.

(Dalje prihodnjič.)

Volilci in volilke v Delavsko zbornico!

Radi bi!

V Delavski zbornici bi razni »klerikalci« in »demokrati« dobili več vpliva, čeprav nimajo v njej prav ničesar istati. Delavstvo in nameščenstvo je edini pravi reprezentant delavskih zbornic. To bi gospoda lahko že zdavnaj vedela. Ali naj v Delavski zbornici zastopajo delavce in nameščenke ljudje, ki z lažmi operirajo in ki naše organizirane ljudi moralno na teroristični način silijo, da bi se odpovedali svojim zaupniškim mestom? V Mariboru so namreč inscenirali gonjo proti tovarišu in odborniku ZPNJ, češ, da je ta komunistična oziroma markstistična. Zagrozili so mu s posledicami... V zadevo so se vmešale celo nepolitične osebe, ki bi se po zakonu ne smele vmešavati v take stvari. Istotako poroča »P. N.« o tov. Pibrovcu iz Celja, ki je nameščenski kandidat, da so v Ptuj razni Köstli in Zemljíči iz Ljubljane pripovedovali mariborskim

nacionalistom, da je tovariš Pibrovce v Celju zapustil našo nameščensko organizacijo in da je več kot polovico članov v Celju prestopilo v »narodno« organizacijo. Celjani so se tem racam pošteno smejali, tov. Pibrovce je pa označil te trditve za laž ter v posebnem pismu vzkliknil:

»Mene poznate in moje dečke tudi. Pod ZPNJ smo zmagovali in bomo še zmagovali, pa če se svet podre okoli nas. Amen!«

S tem je borba nasprotnikov proti nameščencem dovolj označena. To so Hitlerjeve metode; njemu naj tudi pišejo po kljukasti križ, če mislijo tako nadaljevati svojo »politiko« proti delavcem in nameščencem.

In to so pač dovolj tehtni razlogi, da volite dne 21. in 22. oktobra zanesljivo samo rdečo listo, v zavesti, da tudi z lažmi nasprotniki ne bodo zrasli do nebes.

Masaryk o demokraciji.

Iz razgovora s predsednikom čehoslovaške republike Masarykom objavlja »Quotidien« poglavje o demokraciji.

Masaryk pravi med drugim:

Verujem v principe demokracije, toda ta je še mlada, ker pričinja šele s francosko revolucijo, dočim so avtoritativne vlade tako stare kakor svet sam. Demokracija prebolela slabosti. Ni pa prav, če se trdi, da se mora demokracija umakniti avtoritativnemu režimu. Demokracija ima svoje pomanjkljivosti, toda diktatura ima tudi svoje slabosti. Vojna je ustvarila pri mnogih ljudeh duha, ki je naklonjen k nasilnostim in gospodarska kriza jih je ustrašila, da iščejo rešitev v diktaturi. Zame je politika potrpljenja priporočljiva.

Demokracija tudi ni tako slabotna kakor se trdi. Švica ima najstarejšo demokracijo, istotako v Franciji, Angliji, Belgiji, Španiji, Holandiji in v skandinavskih deželah. Tudi pri nas na Čehoslovaškem je demokratski režim dovolj krepak. Toda tudi diktatorji morajo iskati pritrditve ljudstva. Svoje politično gospodstvo upostavijo, potem ga pa hočejo ohraniti z ljudstvom, tako tudi diktatorji niso argument proti demokraciji.

Avtoriteto potrebuje tudi demokracija, toda sama politična avtoriteta ne zadošča, marveč je potrebna tudi moralna, religiozna in intelektualna avtoriteta. Počakajmo, če bodo diktatorske vlade sposobne, da rešijo aktualne probleme.

Slabosti demokracije poznam. Večina, celo soglasnost, še ni jamstvo resničnosti. Tudi volitve niso dokaz za demokracijo. Na Čehoslovaškem smo imeli že dvakrat vlado specialistov. Temu se ni moglo izogniti, če parlament nima kompetentnih osebnosti. Istotako ne morem priznavati komunističnih argumentov proti demokraciji, ker odklanjajo komunistično teorijo.

Politična demokracija pušča sicer nekatere socialne nepravčnosti, toda more se razviti. To je problem vzgoje in kulture.

Tako častitljivi Masaryk o demokraciji.

19.000 metrov nad zemljo

so se dvignili v soboto v Moskvi trije ruski raziskovalci stratosfere s posebnim balonom, ki je po 12. urah pristal 115 km daleč od kraja, kjer se je dvignil. V najvišje doseženi višini so aparati kazali mraz zunaj balona 61 stopinj Celzija, v balonu, oziroma v gondoli pa 20 stopinj Celzija pod ničlo. Zračni tlak je znašal 51 milimetrov. S tem poletom so Rusi presegli dosednji Piccardov rekord za 3000 metrov.

Nemški jetniki ne smejo več pozdravljati s Hitlerjevim pozdravom. Razumljivo, ker je to pozdravljanje višek ironije za jetnike, ki so jetniki zaradi borbe za ljudske pravice, ki je režim odreka narodu, pač pa priznava Thyssenu in Kruppu.

»O domovina«!

»Slovenec« poroča: »Izšla je naredba osrednje učne oblasti na predlog prosvetne oblasti v Sloveniji, da se ima na srednjih šolah v dravski banovini odstraniti iz slovenske čitanke za 2. razred uvodno berilo Ivana Cankarja »O domovina«. Berilo se ima odstraniti tako, da se izreže stran »O domovina«. — Dokler je Cankar živel, so se nad njim spodtikali vsi, naprednjaki in klerikalci, ko je umrl so mu zapeli glorio,

Doma in po svetu.

Imenitne voditelje imajo narodni sindikati. Komunistični izpreobrnjenec St. Stanković je po 1929. l. postal generalni vodja vseh jugoslovanskih narodnih sindikatov. Ta veliki mož, ki bi se v Nemčiji lahko imenoval »Führer«, je obljubil, da bo vse delavstvo spravil v en hlev, v narodne sindikate. V Sloveniji so se ga razveljavili vsi, ki so upali, da bo ta genij dosegel to, česar sami desetletja niso zmogli. Nadejali so se, da jim bo predvsem poklonil Del. zbornice v svoobodno eksploatacijo. Veselje je bilo nepopisno. Kakor navadno, je prišlo vse drugače, nego se je želelo. Stankovičeva »akcija« je propadla na vsej črti. Iz nehvaležnosti so ga odstavili in iščejo sedaj novega »Führerja«. Za slovo se je še njihov organ »Rad i trud« opravičil, zakaj so morali odstaviti to zvezdo: »Stojan Stanković je težko kompromitiral sebe kot predsednika nacionalnih radniških sindikatov, in je s tem zadal tudi težki udarec samemu pokretu nacionalnih radniških sindikatov. Z ozirom na iznešene konstatacije je seja glavnega odbora sklenila: 1. Da Stojan Stanković preneha biti predsednik in član glavnega odbora jugoslovanskih nacionalnih radniških sindikatov. 2. Da finančna kontrola glavnega odbora pregleda in ugotovi vsa krivična dela Stojana Stankoviča v materialnem pogledu in da se podvzamejo potrebne zakonske mere za zaščito delavske imovine, s katero je upravljal Stojan Stanković.« Dokler jim je obljubljal razne kase, je bilo dobro, sedaj, ko jim od nikoder ni mogel prinesiti novih kas, bodo pregledali, kako jim je izpraznil stare zaloge. »Ta plavi« pravijo pri nas: Delavsko zbornico tistim, ki so je vredni! No, delavci bodo lahko sprevideli, da bodo brez plavih finančnikov bolj zavarovani.

Vsakdo lahko svobodno voli pri volitvah v Delavsko zbornico, ker so volitve tajne

Tone Maček:

Slučaj Kumberger.

Francetu se ni tu notri prav nič dopadlo. Ko je hotel Janez naročiti še pol litra tiste trpke, temnordeče tekočine, katere okus je Franceta kar stresel, je slednji vstal in silil k odhodu:

»Ga bova pa še drugič, saj zdaj bo večkrat prilika,« se je branil; bal se je tudi, da bi preveč ne zapila, da bi Janez, ki je hotel sam plačati, ne imel radi njega preveč stroškov.

»Veš Janez,« seje odločil France, »najbolje bo, da se še nocoj vrnem domov z večernim vlakom. Imam potem jutri cel dan čas svoje stvari doma urediti.«

»Kakor misliš; sicer bi lahko nocoj na moji postelji spal, ker imam ta teden nočno delo.«

»Ne, hvala. Če takoj grem, sem že lahko ob osmih doma.«

»Kakor ti kaže. Ker sem ti že pokazal, kje stanujem, glej da prideš v sredo za gotovo in prinesi svoj kovček kar tja. Bom že jaz z gospodinjjo govoril.«

»Prosim. Hvala ti že v naprej.«

»Že dobro. Jaz pa grem, da še do devetih malo ležem. Pozdravi mi vaše. Srečno!«

»Z Bogom!«

Od zavžitega vina je France postal malo bolj korajžen. Nič več se mu dolina ni zdela tako obupna, kemična tovarna in steklarna manj strašna, ljudje malo bolj prijazni. Zdelo se mu je, kakor

10

da je danes z njimi vsemi pil bratovščino. Najraje bi bil delavca, zavitega v rdečo zaključvino, objel in mu skušal dopovedati, da sta si brata.

Po železnici se je ta večer drugič vozil. Prvič se je vozil, ko je moral k vojaškemu naboru. Takrat je bilo veselo, praznično razpoloženje med fanti; vsi so bili obvešeni s »puščelci«, peli so in vriskali, kajti vsi so veliko pili. Pa to je bil menda tak običaj, o katerem ne vedo, kdaj in kdor ga je začel. Tista vesela vožnja se mu je globoko vtisnila v spomin, tako da je tudi danes občutil neko slavnostno razpoloženje. Zdelo se mu je, da imajo vsi ti ljudje, ki so hiteli vstopati in izstopati na posameznih postajah in ki so se prerivali v tesnih vozovih, da si pribore boljši prostor, nek poseben, vzvišen cilj pred seboj, ki jim daje moč, da z lahkoto prenašajo težave dolgih potovanj. Tudi on ima sedaj tak cilj pred seboj: dosegel je trdna tla pod nogama; sedaj mora iti naprej, zaslužil bo denarja, veliko denarja. kupil si bo lepe obleke, dajal bo v domači gostilni domačim fantom lahko za pijačo, kjer stoji v Rebrli njegova napol lesena domačija, bo zgradil gospodsko vilo in mogoče se celo oženi. Katera bi v tem slučaju prišla v poštev, še sam ni vedel, a njegovo mater bi morala vpoštevati.

Take misli so kolovratile po njegovi, malce okajeni glavi, ko je izstopil na mali domači postaji in so mu trdovratno sledila še navkreber proti Rebrli. Za daljnimi Kozjanskimi vrhovi je ravno kar zahajalo solnce pod rdeče obrobjenimi oblaki in je s svojim rožastim odsevom zadnjich

poljubovalo bližnje vinske griče in se slepilno odražalo na gladini Save. Francetu se je zdela vsa okolica kakor spremenjena, veliko lepša kakor jo je gledal dosedaj. Bilo mu je, kakor da se je po dolgem potovanju zopet vrnil v svojo domovino, kjer ga vsaka streha, vsak grmič pozdravlja kot ljubega znanca iz davnih detinskih dni. In naenkrat se mu je storilo milo, ko je pomislil, da bo ta ljubljani kraj, ki predstavlja takorekoč del njega samega, moral zapustiti, mogoče za vedno. Zakaj ga mora človek zapustiti? Zakaj ne more biti srečen na domači grudi, zakaj ne more biti zadovoljen s tem, kar mu ona nudi? Ni li boljši doma kos črnega kruha, kakor v tujini pečenka?

Da, a žal, da doma tudi ta kos črnega kruha ni zagotovljen! Francetu ni bilo čisto jasno, ali gre res radi pečenke z doma, prepričan pa je bil, da bi mu mnogokrat manjkalo kruha, če ostane.

Iz teh težkih misli ga je vzdramil brat Mihec, ki je od daleč oprezoval njegov prihod in ko ga je zagledal, začel kričati:

»Mama, France že gre!«

Natančno je moral pri večerji pripovedovati vse kar je ta dan doživel, kar je videl in slišal. A kmalu mu je zamrl jezik, glava mu je postajala težka in mu je zlezla na prsi, roki sta mu zdrsnili v naročje. Mati je prva vstala:

»Gremo spat, truden si.«

»Da, že dremljem. Jutri imamo še cel dan čas.«

(Dalje prihodnjič.)

Skrajšanje delovnega časa. Mednarodni urad dela je poslal državnim vladam vprašalne pole, če smatrajo primerno, da se izdela predlog konvencije že za bodočo konferenco mednarodnega urada dela.

Kaj misli kancler dr. Dollfuss? Avstrijski kancler dr. Dollfuss hoče biti diktator ter grozi z nasilstvi. V politiko uvaja monarhistično plemstvo in bivše avstrijske častnike. To ni dobro znamenje. Dollfussov fašizem je posebne vrste, ki ima predvsem namen izpremeniti ustavo, organizirati gospodarski svet in poleg njega še politični parlament. Kako namerava razdeliti naloge S. M. in gerenco teh korporacij, pa še ni razvidno iz dosedanjih načrtov.

Potom nasilstva bi radi zmagali.

Glasilo »Privatni nameščenec« z dne 25. septembra t. l. piše pod zgornjim naslovom:

»Nasprotniki naše Zveze in naše liste za volitve v Delavsko zbornico se poslužujejo vseh možgih sredstev, da bi oslabili naš vpliv med privatnimi in trgovskimi nameščenci. Ker pa jim vse laži in obrekovanje ni pomagalo, pač pa škodovalo, so se sedaj pričeli posluževati nasilstev nad samezniki člani Z. P. N. J., da jih prisilijo izstopiti iz naše Zveze in vstopiti v njihovo. Da ta načrt lažje izvedejo, so poklicali na pomoč razne čisto nacionalne organizacije in politične stranke, ki nimajo pri volitvah v Delavsko zbornico ničesar iskati.

Prvi poskus so napravili na našega dolgoletnega zvestega člana

Ivana Vriska,

poslovodjo pri tvrdki Pinter & Leonard v Mariboru, kateremu so dali ultimatum, ki se glasi: Ali takoj izstopi iz ZPNJ, ali pa bodeš izključen iz vseh nacionalnih organizacij, pri katerih sodeluješ in boš v tem slučaju izgubil tudi svoje službeno mesto, svojo ekzistenco.

Tov. Vrisk je silom prilik, hočeš nočeš, izbral manjše zlo in sprejel prvo alternativo.

Kot vzrok za to nepošteno kampanjo proti naši Zvezi navajajo, da je ona marksistična in s tem komunistična in s tem anti-državna.

Neposredno, ko je ta članek izšel, je v vseh nacionalnih (naprednih)

Na Dunaju so zopet aretirali 56 nacionalnih socialistov, ki so se zbirali pod firmo turističnega kluba »Wienerwald«.

Kako se Nemčija oborožuje. Pariški »Petit Parisien« prinaša zanimive podatke o nemškem oboroževanju. Po teh podatkih je Nemčija v letih 1925 do 1930 nabavila preko dovoljene mere te-le količine orožja: 350.000 pušk, 21.000 strojnic in 2450 topov, s čemur lahko opremi 30 divizij po francoskem vzoru. Vse to orožje se hrani v tajnih skladiščih ob nemški vzhodni meji in je odvzeto vsaki kontroli.

Zdravstveno stanje Herriota se je znatno izboljšalo.

listih izšla izjava s podpisom g. Vriška, v kateri pravi, da je izstopil iz Z. P. N. J. iz lastne volje, ker kot nacionalist ve, kje da mu je mesto.

Nato je poslala Z. P. N. J. uredništvu »Večernika« to-le pojasnilo:

Z ozirom na notico v Vašem cenju listu pod naslovom »Izjava«, Vas prosimo, da priobčite to-le pojasnilo: »Vest, da je gosp. Ivan Vrisk, poslovodja pri tvrdki Pinter & Leonard, izstopil iz Saveza privatnih nameščenecv Jugoslavije pod pritiskom gotovih narodnih krogov in ne iz lastnega nagiba in ne po lastnem prepiranju, smo objavili v našem glasilu »Privatni Nameščenec« z dne 25. t. m. na podlagi popolnoma zanesljivih informacij, katere je med drugimi prejel tudi zaupnik nacionalnih nameščenecv v Ljutomeru g. P. (že 17. m. m.) in sicer, da se je gosp. Vrišku stavilo ultimatum, da mora izstopiti iz našega Saveza, v nasprotnem slučaju pa, da bo izključen iz vseh nacionalnih organizacij. To vest je gosp. P. raznesel med nameščenci v Ljutomeru, ki morejo to tudi vsak čas potrditi.

Ker poznamo izredno težek položaj gosp. Vriška, se v podrobnosti te zadeve nočemo spuščati, dokler ne bomo v to prisiljeni.

Josip Petejan, predsednik.

Kdor pa misli, da je »Večernik« to pojasnilo objavil, se moti. Oni, ki pri tem listu odločujejo, že vedo, zakaj ne smejo čitatelji slišati oba pisma, pa ga bodo slišali kljub temu, če ne prej pa 22. oktobra, ko bodo tudi nameščenci

z rdečo glasovnico

volili našo listo, ne pa listo, ki se s takim orožjem bori proti svobodnim strokovnim organizacijam.

Ljubljana.

Prosvetni odsek Delavske zbornice je dosegel pri upravi Narodnega gledališča v Ljubljani znatne olajšave, ki bodo omogočile delavcem in delavkam obisk dramskih, opernih in operetnih predstav. Gledališka uprava je dala te-le ugodnosti: 1. 50% popust pri vseh predstavah v drami in operi dobe delavci in delavke, ki so člani strokovnih in kulturnih organizacij, registriranih pri Delavski zbornici. Ta popust dobi za vsak balkonski in galerijski sedež delavec, ki pri gledališki blaginji pokaže posebno potrjeno prosvetnega odseka Delavske zbornice. Ta potrjena bo izdajal prosvetni odsek vsak delavnik v svoji knjižnici od 10. do 13. ure in od 17. do 19. ure. Potrdilo dobe le tisti, ki dokažejo z dokumenti, da so delavci. Ta popust ne velja za predstave ob nedeljah in praznikih in za gostovanja. 2. Popust pri abonmajih. Delavci in delavke dobe vstopnice pri abonmajih za balkon in galerijo v obeh gledališčih po teh-le cenah: **Balkon:** 1. vrsta mes. obrok po 62 Din, 2. vrsta po 44 Din, 3. vrsta po 35 Din. **Galerija:** 1. vrsta mes. obrok po 30 Din, 2. in 3. vrsta po 24 Din, 4. in 5. vrsta po 20 Din. Balkonski sedeži so prosti samo še pri abonmaju C, galerijski pa v vseh abonmajih. 3. Za delavske predstave, organizirane po prosvetnem odseku DZ, bodo izredno znižane cene. Če se bo obnesel poskus, bomo redno organizirali take predstave. Vse te ugodnosti veljajo samo za delavce. Prednost imajo člani strokovnih in kulturnih organizacij.

Novo potniško letalo namesto ponesrečenega je dobila Ljubljana. Letalo bo imelo ime »Ljubljana« ter bo že danes odplulo v Zagreb. Novo letalo ima tri motorje ter pro-

Jeseniško razredno zavedno delavstvo gre v boj za občino!

K zgodovini samostojnega nastopa delavstva pri občinskih volitvah na Jesenicah.

Dasi so Jesenice delavski center, vendar delavstvo doslej še ni imelo nanj odločilnega vpliva, zlasti v občinski upravi ne.

Nekaj let sem je bilo torej delavstvo brez svojih pravic na občini in delno kontrolo sta vršila, kolikor je bilo mogoče, dva še preostala zastopnika. Vse to delo se je vršilo brez vpliva glavnega davkoplačevalca, t. j. delavstva oz. njega glavnega predstavnika.

Za ko se je letos v avgustu in začetku septembra začelo govoriti o bližajočih se občinskih volitvah, je razredno zavedno delavstvo sklicalo v sredo, 6. septembra zaupniški sestanek, katerega se je udeležilo nad 30 zaupnikov in bivših občinskih svetovalcev. Po dolgi in živahni debati je bilo sklenjeno da se gre načelno v vseh občinah jeseniškega revirja samostojno v občinske volitve. Delavstvo naj ne služi za glasovalno masino, kajti ne ena ne druga stran ne pozna delavstva takrat, kadar je treba, nego samo ob volitvah. »Kolikor moči, toliko pravic«, naj bo naše geslo in videti je treba, koliko nas je. Izvoljena sta bila tudi ožji in širši akcijski odbor delavske skupine.

Toda že v soboto, dne 9. sept. t. l. so prišli zastopniki Jug. nac. stranke gg. poslanec Ivan Mohorič, tajnik KID dr. Obersnel in tajnik kraj. org. JNS Lovro Humer v Delavski dom vabit na skupno sodelovanje liste naprednjakov in delavstva, ki naj bi bila protitež klerikalni skupini. Na vse mogoče razloge in mnenja navzočih, kjer je bil povdarjen tudi sklep delavstva o samostojnem nastopu, je bil stavljen od delavske skupine predlog, da se — če se že imajo volitve v občine izvršiti na gospodarski osnovi — napravi za občino samo ena lista vseh skupin, ki naj si sestavi točen program in proporcionalno določi občinske odbornike. Narodna skupina je predlog sprejela in za sredo dne, 13. sept. je bil določen skupni sestanek vseh treh skupin.

Ta se je tudi vršil in prišli so nanj poleg mnogih delegatov delavske skupine tudi številni zastopniki klerikalne skupine z g. duh. svetnikom Kastelicem in dr. Alešem Stanovnikom na čelu, ter za skupino JNS g. dr. Obersnel in L. Humer. Po daljši debati je bilo sklenjeno, da naj ožji odbor vseh treh skupin pripravi predlog za skupni program, na katerem bi vsi sodelovali in naj se obenem tudi določi proporc za kandidature kakor tudi vrstni red. V ta odbor (od vsake skupine trije člani in eden namestnik so gili od razr. zav. delavstva ss. Ivan Čelesnik, Franc Toman, Karl Azman in dr. I. Štempihar, od klerikalcev m. dr.

stora za sedem potnikov. Hitrost znaša 190 km na uro ter vozi lahko tudi z enim samim motorjem. Promet bo oskrboval novi avioni med Ljubljano in Zagrebom.

Maribor.

Zanimiva sprememba pri nacionalnih društvih. Te dni je nanadoma odložil svoje odborniške funkcije pri raznih narodnih društvih komandant inženirskega polka polkovnik g. Putnikovič, ki je bil zadnja leta odlično udeležen pri delovanju teh društev, zlasti pri Narodni obrani, Sokolu itd. Sedaj pa se je g. polkovnik Putnikovič naenkrat popolnoma umaknil v ozadje. Odpovedana je tudi telovadnica Sokolu I v kasarni inženirske šole. Vzrok te nenadne demisije g. Putnikoviča nam bližje ni znan.

Železničarsko podporno društvo kupuje hiše? Mariborske železničarje še vedno teži in skrbi usoda »Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev«, ki je bilo pred štirimi leti razpuščeno radi očitka, ker je baše kupilo »Delavski dom« na Ruški cesti, ne da bi stalo v pravilih, da sme društvo kupovati nepremičnine. Sedaj pa slišimo, da je kupilo tudi ljubljansko »Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev« takšno nepremičnino, in sicer hotel Tratinik za 1.700.000 Din. Sedaj ta hotel predelujejo, da bo služil svrham železničarjev. Ljubljansko Podporno društvo vodijo seve takozvani narodni železničarji.

Nakup ljubljanskega hotela Tratinika torej zopet po štirih letih zgovorno priča, kako so bili tudi mariborski »marksistični železničarji« uvidetni

duh. sv. Kastelic in dr. Stanovnik, od JNS m. dr. dr. Obersnel, dr. Vovk in sedanji župan J. Zabkar.

V četrtek, dne 14. sept. t. l. je bil prvi sestanek, na katerem je bilo opaziti precejšnja nesoglasja v gledanju na stvar. Potem pa je bilo sklenjeno, da mora občinski odbor najprej rešiti prošnje za sprejem v občinsko zvezo, da bo vsaka skupina vedela s kom lahko računa ali ne. Ta seja je bila določena za nedeljo, dne 17. sept. in drugi, nadaljnji sestanek skupnega odbora pa se je z ozirom na to določil za ponedeljek, dne 18. sept. t. l.

Vendar že v soboto, dne 16. sept. se je izvedelo, da ta obljuba ni bila ohranjena in da je seja sklicana za torek, dne 19. sept. Ta korak, torej odlašanje nadaljevanj pogajanj, je delavska skupina smatrala za neojalnost med sporazumnimi skupinami. V nedeljo, dne 17. t. m. je pa izšel še v »Jutru« manifest JNS, kjer se točno označuje, da imajo volitve izrazito političen pomen in da JNS oz. nje člani ne smejo delati kompromisov z drugimi skupinami, marveč samo z osebam. Delavska skupina je izprevidela vso taktiko in je zaradi tega še istega dne odpovedala sodelovanje pri sporazumu.

Ta sklep je bil v ponedeljek, dne 18. sept. sporočen najprej ožjemu sestanku zaupnikov, na katerem je dosedanji, dne 6. sept. t. l. izvoljeni pripravljalni odbor z ozirom na obstoječa dejstva zlasti zaradi proklamacije v »Jutru« podal o-tavko, kajti sestavljen je bil iz zastopnikov organizacij. Z ozirom na novo, politično, ost vse zadeve je bila ta ostavka soglasno sprejeta, obenem je bil izvoljen nov, iz širših plasti obstoječi akcijski odbor delavske skupine. Na tem ožjem in potem na širšem zaupniškem sestanku z dne 19. sept. t. l. je bilo z navdušenjem sprejeto poročilo, da je delavska delegacija spet prosta in je bil ponovno odobren brezpogojen samostojen nastop.

Začeli so se sestanki zaupnikov, sestavljati se je pričela kandidatna lista, pričeli so se prepisovati volilni imeniki, izvajati reklamacije, sploh volilni odbor je imel delo preko glave: toda uspeh ni izostal. V sredo, dne 27. t. m. je bila dogovorjena permanenca in v četrtek zjutraj ob 1. uri je bil kolacioniran zadnji prepis kandidatne liste delavske skupine za občinske volitve na Jesenicah. Nekaj ur prej so prinesli svojo popolnoma gotovo listo zastopniki javniških oz. kor. belskih delavcev in drugega dne na vse zgodaj je avtomobil odpeljal v Kranjsko goro na sodišče predstavnik je jeseniške in koroške belske delavske liste, kateri obdve sta bili kot prvi iz Jesenic oz. Koroške bele ter tudi kot prvi v vsem sodnem okraju vloženi ob četrti na 9. uro pri sodišču. S tem je bilo delo zaenkrat dokončano.

Nosilec liste je s. Čelesnik Ivan, vodja žerjava. Ostala imena pa bomo objavili prihodnjič.

V boj za zmago pri občinskih volitvah.

gospodari, da so že takrat vložili denar društva v sigurne roke, v nepremičnino, ki se tako sijajno obrestuje, da je sedanje vodstvo društva hišo v celoti renoviralo. Kako bi danes društvo lovilo tisti milijon, če ga ne bi položili v hišo Delavskega doma?

Narodno gledališče.

Torek, dne 3. oktobra ob 20. uri: »Roksi«, premiera B.

Sreda, dne 4. oktobra: Zaprt.

Četrtek, dne 5. oktobra ob 20. uri: »Gospoda Glembajevi«, Red. A.

Druga letošnja premiera bo v torek, dne 3. oktobra za red B. Uprizorili bodo veseligr »Roksi«. To zelo zabavno delo, ki ga odlikuje posrečena vsebina in vesele situacije, roma s popolnim uspehom po vseh odrih. Mariborsko uprizoritev pripravlja gl. režiser Jože Kovič, poleg njega še nastopijo Kraljeva, Zakrajškova, Savinova, Starčeva, P. Kovič, Nakrst in Furjan.

»Prijetelj prirode.« V nedeljo, dne 8. oktobra izlet čez Sv. Križ na Sv. Duh in nazaj na Fal. Vožnja z vlakom nazaj Din 7.— Odhod ob 5. uri zjutraj iz Glavnega trga. — V ponedeljek, dne 9. oktobra odborova seja.

Koncert koroških pesmi priredi v prid brezposelnih pomočnikov, pevski zbor pekov, pod vodstvom g. Cibica, v soboto, dne 7. oktobra ob 20. uri v Gambrinovi dvorani. Po koncertu prosta zabava ob sodelovanju tamburaškega zbora pekov. Prijatelji lepe koroške pesmi in neprisiljene zabave so prisrčno vabljeni. Vstopnina: sedeži Din 8, 5; stojišča Din 3.

Za šoloko deco kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Zastopniki podjetnikov ne spadajo v Del. zbornico, zato oddajte rdečo glasovnico!

Samo v Delavsko zbornico

Iahko volite brez moralnega in socialnega pritiska. Volite torej rdečo listo organiziranih delavcev in nameščencev. To so Vaši zastopniki

Prerokovanje nacionalistov, ki se bo izpolnilo.

Še malo znani mariborski list je napisal to-le prerokbo:

»60 : 0.

Tako volilno prognozo je prinesla zadnja »Delavska Politika«. S tem je hotela na nogometni način predvideti rezultat volitev v Delavsko zbornico. Mi imamo tudi nekoliko pojma o nogobrcni igri in zato pristavimo, da vsak (podčrtali mi), ki čuti poraz, brca v zadnjih zdihljajih. Da, da, slovenski nacionalisti že dolgo brcajo in upajmo, da se bodo zbrnili pri sedanjih volitvah.« (Podčrtali mi.)

Kulturni pregled.

Miroslav Krleža, Gospoda Glembajevi. (Premiera v mariborskem gledališču 1. oktobra.) Letošnja sezona se je pričela v mariborskem gledališču z odlično Krležovo dramo »Gospoda Glembajevi«, ki smo jo to pot prvič videli na mariborskem odru in je tudi tu doživela popoln uspeh. Maribor je dobil tako končno priložnost, da vidi najboljšo in upravn programatično delo, ki je prineslo avtorju Krleži zaslužen renome dramskega pisca velikega slovesa.

V Glembajevih nam prikazuje Krleža gnulobno in propadanje današnje meščanske družbe, ki je v zadnji fazi svojega življenja. Degenirirani Glembajevi so namreč tipični predstavniki današnje družbe: »Alle Glembays sind Mörder und Falschspieler!« Med vsemi temi degeniranci in paraziti je Leon edini svetel pojav, pa tudi on je dedno obremenjen Glembaj; kot živčno razvit individualist se bori brezuspešno proti svoji sredini in proti — samemu sebi! Poleg najrazličnejših tipov Glembajevih nam je predstavil Krleža v tej drami še nekaj drugih značilnih tipov iz današnje družbe, kakor meščanskega liberalca, ateista in materialista dr. Altmanna, hinavskega lice-merca in teologa dr. Silberbrandta in operetsko nadebnega oficirčka von Balochskega. Vsi ti tipi se vrte v čudnem kaleidoskopu in njihova tragikomika je v tem, da do zadnjega trenutka ne spoznajo, da se nujno bližajo očitnemu propadu. Ves ta gnili milje je zgrabil Krleža močno in prečevalno.

Mariborska predstava ni bila povsem na višini in je delo precej izgubilo s tem, da je bilo prevedeno v slovenščino, s čimer se je izgubila tipična zagrebška govorica tipov iz krogov »la Glembay, Igralcji so na mnogih mestih govorili pretiho, da občinstvo ni moglo dojeti vsake besede. Zlasti se je še g. Nakrst kot Puba Fabriszy potrudil, da bi svoj tekst čim tiše in hitreje zdeklamiral; šele v tretjem dejanju se je nekoliko popravil. Tudi g. Skrbinek kot Leon se ni spočetka mogel »živeti v vlogi; njegov Leon je bil preveč kolerik in preveč neživljenjski, kajti Krleža je ustvaril v nem nevrastenika z eksplozivno razdraženostjo. Vse pomanjkljivosti pa je g. Skrbinek v poslednjih dveh dejanjih popravil. V prvem dejanju je bil najboljši g. Daneš kot stari Fabriczy, za njim pa tudi ni zaostajal g. Furjan kot dr. Silberbrandt; obadva sta ostala na višini ves čas predstave, kakor tudi g. Kovič, ki je kreiral Altmanna; g. Kovič je podal svojo figuro diskretno in solidno. Kreacija baronice Castelli (g. Starčeva) je bila povsem zadovoljiva, samo v zadnji sceni tretjega dejanja pri histeričnem napadu, ki je bil podan prepričevalno, sicer pa je Starčeva izpregledala mnogo močnih in tipično lirske scen, ki jih je odigrala bolj z afektiranostjo, nego toplo; razen tega ne polaga na modulacijo glasu prevelike pazljivosti. Več toplote v glasovnem izražanju bi bilo tudi priporočati g. Kraljevi, ki je igrala sestro Angeliko. — Nerazumljivo nam je, čemu so izpustili epizodno vlogo Castelličinega sina Olivera in statistično figu-

ro škofa v uvodu v dramo in čemu nas je gledališče hotelo po sili prepričati, da je oni mali špic baroničin — ruski hrt...? Sicer pa je bila Gavellova režija zelo dobra; tudi tu je dokazal, da spada med naše najboljše režiserje.

Mariborsko meščansko občinstvo je, kajpak, zelo ploskalo. Sicer pa isto občinstvo ploska tudi Cankarju, ki je zavijtel tudi svoj bič preko — meščanstva.

Vilko Ivanuša.

Zmaga delavske stranke in mednarodni socializem.

Leon Blum ob volilni zmagi Hendersona.

Naj mi bo dovoljeno, da izrazim radost, ki jo čutim ob ponovni izvolitvi Arturja Hendersona za poslanca v angleški parlament. (O tej zmagi smo že poročali. Op. ur.) Gotovo soglašajo z menoj vsi francoski in mednarodni socialisti. Voditelj velikega delavskega gibanja v Angliji, človek, ki je pokazal v strašni krizi pred dvema leti tako mnogo odločnosti in mirnega poguma, je v resnici zaslužil javno častno priznanje. Toda izvolitev Hendersona nima danes samo velikega osebnega pomena zanj, marveč pomeni še več, pomeni načelno zmago. Izvolitev ima simbolični značaj, kar je treba poudariti. Naš prijatelj je že dve leti predsednik razorožitvene konference v Ženevi in vprašanje razorožitve je igralo glavno vlogo v njegovi volilni borbi. Z izvolitvijo se samo potrjuje in obnavlja sklep mednarodne socialistične konference, s katerim se zahteva izvršitev razorožitve. Narodi zahtevajo, da se delo konference za razorožitev čimprej obnovi. Zahtevajo, da se brez oklevanja, brez izgovorov in brez izmikavanja čimprej pokaže vsaj en pozitivni uspeh. Zahtevajo, da se ta zadeva, ki prihaja v opasnost zaradi oklevanja, slabosti in egoizma z raznih strani končno reši s skupnimi naporii inteligence, z odločnostjo in s čutom solidarnosti.

Na drugi strani je zmaga Hendersonova očitni dokaz ogromnega napredka, ki ga je napravilo socialistično gibanje v Angliji v zadnjih dveh letih. Tako si tolmači to zmago ves svet. Ko je pred dvema leti zadela katastrofa britansko delavsko gibanje in ko je to nenadoma izgubilo svoje najbolj znane voditelje v parlamentu, tedaj je triumfirala vsa angleška reakcija, češ: delavska stranka je pobita do smrti! Delavska stranka ne bo več preživela teh volitev poraza in svojega notranjega razpadanja! Kmalu bo i Evropa i Anglija očiščena poslednjih ostankov socializma! Od tedaj je minilo dve leti in angleška delavska stranka je ponovno izpričala vso svojo izgubljeno silo. Henderson zopet zavzema kot zmagovalac svoje mesto v spodnji zbornici. In, če jutri dogodka prisilijo konservativno in nacionalistično vladno Anglijo, da parlament razpusti, bo nedvomno delavska stranka v volitvi zopet dobila vse svoje izgubljene mandate in glavo. Za socialistične stranke ni nikakršnega poraza, ki bi se ne mogel prebiti in popraviti. Nepopravljiv je poraz samo takrat, če se izgubi zvezo s socialističnimi nauki in stik z delavskimi množicami. Najhujši udarci so oni, ki jih socialistične

stranke same sebi zadajajo, kadar sklepajo kompromise kljub svojim naukom ali kadar pozabijo na svoje nauke. Če pa one ostanejo zveste svojemu cilju, če zvesto predstavljajo interese in voljo delavcev, takrat je oslabiljenje politične moči samo prehodno, tudi izgube so postranske, toda žrtve plodonosne in koristne. Dočim S. M. Henderson je ponovno prišel v parlament kot voditelj stranke, ki je zopet najmočnejša stranka v Angliji, kaj pa je z MacDonald in njegovimi prijatelji? MacDonald je sicer še vedno predsednik vlade. Ali čim to službo izgubi, ne bo nič več pomenil. Konservativci ga bodo zavrgli, čim jim ne bo več potreben. Taka je navadno usoda izneverjenec v vseh deželah.

V dvojnem zmislu torej prinaša Hendersonova izvolitev mednarodnemu socializmu znatne okrepitve in samozavesti. Bodimo prepričani svoje moči v boju za mir in za socialne pravice! Zavedajmo se vedno, da je z nami nepremagljiva sila naše ideje, ki se sama iz sebe ne prestopa obnavlja.

Prevalje.

V nedeljo, dne 1. oktobra se je vršila v Prevaljah okrožna konferenca »Svobod« iz Mežiške doline, ki je prav lepo uspela. Vsaka podružnica je poslala po več delegatov, zastopana pa je bila tudi centrala. Konferenca je po zaslišanju poročil sklepala o bodočem kulturnem delu v Mežiški dolini. Najvažnejši sklep je pač ta, da se bosta ustanovili v vsej dolini v zimski sezoni kar dve delavski šoli in sicer ena v Prevaljah za podružnici v Prevaljah in Guštanj, druga v Mežici, oz. Črni za te dve podružnici. V šoli se bodo predavali sledeči predmeti: 1. Zgodovina delavskega gibanja (s. Teply). 2. Kaj je marksizem? (s. Teply). 3. Dopisništvo in govornišтво (s. Eržen). 4. Dolžnost in pravice delavskih in obratnih zaupnikov (s. Petejan). 5. Socialna zakonodaja (s. dr. Reisman). 6. Književodstvo (s. Doberšek). Šola ima namen izobraziti dobre delavske zaupnike, vabljeni pa so vanjo vsi člani in članice »Svobod«. Po vsakem predavanju se bo vršila diskuzija. Pouk se bo pričel v nedeljo, dne 5. novembra in bo trajal dva meseca.

Sodrugii iz Mežiške doline, zavedajte se, da je v izobrazbi moč in se javljate predsednikom svojih podružnic za obisk šole!

„Drama“ vas vabi!

Ljudski odri, ljudski igralci in režiserji, šolski odri, ljubitelji dramskih predstav! Prve dni oktobra izide v založbi Drama

1. številka revije »Drama«,

ki bo vsebovala razmotrivanje o dramski umetnosti, o ljudskih odrih in njih pomenu, zraven pa poročila o raznih predstavah, igrah itd., predvsem pa

poljuden strokoven pouk

o režiji, mimiki, maskiranju, sceneriji, 0derski razsvetljavi itd. izpod peres naših najboljših gledaliških strokovnjakov.

Založba Drama izda tekom tega leta za svoje naročnike odre, ljudske igralce in ljubitelje umetnosti

4 drame-igre,

in sicer: Goldoni: Sluga dveh gospodov (komedija); Anzengruber: Slaba vest (komedija); Joža Vombberger: Zlato tele (komedija); Jože Kranjc: Katakomba (drama).

Odri dobivajo 10 številčk revije in 12 knjič za 260 Din ali mesečno desekrat po 30 Din.

Naročniki revije plačajo za 10 številčk 50 Din ali mesečno desekrat po 6 Din.

Naročniki revije in 4 knjič letno 100 Din ali mesečno desekrat po 12 Din.

Naročniki odri so za 3 leta onoročeni vseh tanijem. Knjiče bodo v navadni prodaji znatno dražje. Naročniki imajo posebne popuste v Narodnem gledališču!

Iz vrst naročnikov bo založba izbirala igralce in igravke za »Slovenski film«.

Pišite po pojasnila. Pošljite nam svoj naslov, da Vam pošljemo na gled prvo številko.

Založba »Drama«, Ljubljana, Tržaška c. 10/1.

Razno.

Za Francozi še Amerikanci. Zadnji dnevi so bili dnevi francoskih obiskov v Sovjetski Rusiji, sedaj pa jim slede dnevi ameriškanih obiskov. Otvoril jih je znameniti letalec oberst Lindbergh, ki je z ženo na svojem letalu priletel preko Švedske v Leningrad. Tudi v Moskvi se namerava zadržati nekaj dni. Istočasno se nahaja v Rusiji večje število ameriških gospodarstvenikov, tehnikov in inženirjev, ba je po nalogu washingtonske vlade, da prouči sovjetski gospodarski in delovni sistem in da ono, kar bo za ameriške razmere primerno, posnamejo in uvedejo tudi v Zedinjenih državah. Roosevelt name-rava priznati Sovjetsko Rusijo ba je še pred 3. novembrom. Priznanje bi se bilo že izvršilo, da ni ameriška vlada imela polne roke dela z domačo krizo.

Tako ni prav in tako ni prav. V Nemčiji so prepovedali židovskim zdravnikom izvrševati prakso. Kljub temu so še vedno klicali židovske zdravnike k bolnikom in ti so se v mnogih slučajih odzvali, kar pa je imelo zanje večkrat usodne posledice. Ključanje k bolniku je bilo dostikrat fingirano in zdravnik, ki se je vabilu odzval, se je na cesti naenkrat znašel med nacionalno - socialističnimi četniki, ki so ga najprej neusmiljeno pretepli, potem pa še radi kršitve prepovedi odvlekli v koncentracijsko taborišče. Nič čudnega, če se židovski zdravniki navsezadnje sploh niso več odzivali pozivom k bolnikom. To pa jim zopet zamerijo. Te dni je bil židovski zdravnik v Potsdamu, dr. Gutsmann, klican k nekemu, ki je padel z motornim kolesom. Dr. Gutsmann se je skliceval na prepoved in ni hotel iti. No in radi tega, ker se je kot zdravnik branil iti k ponesrečencu, so ga vtaknili v brandenbursko koncentracijsko taborišče. To je usoda vseh, ki danes pri nemškem režimu niso dobro zapisani, pa naj ravna jo tako, ali pa tako.

Nalagajte

svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

Novi vinski mošt sladki

Ravnokar je prispela prva letošnja pošiljatev izvrstnega dalmatinskega belega sladkega mošta in se dobi pri

Povodniku, Rotovski trg štev. 8 kakor tudi v podružnici, Tržaška cesta 38, pri Delavski pekarni

Istotam (v obeh gostilnah) dnevno piščanci, cvrti in kapuni, pečeni po najnižjih cenah, stara dobra vina, dalmatinska in štajerska ter razna topla in mrzla jedila; posebnost: morske ribe.

Priporoča se gostilničar.

Prvovrstno blago po nizkih cenah dobite v novootvorjeni

TRGOVINI
»DELAVSKI DOM«

I. Z. Z. O. Z.

Maribor, Frankopanova ul. 1.

Delavke, delavci, kupujte svoje življenjske potreščine v svoji trgovini.

Vsi letni naročniki »Radlowelt« dobe **zastonj**

14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

all pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabelj) all eno prvovrstno radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radlowelt«. Naroča se Administration der »Radlowelt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarni v Mariboru. - Telefon štev. 2324.